

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΤΑΞΗ

Θεώνη Μαυρόγιαννη, Ψυχολόγος, ΚΕΔΔΥ Αχαΐας

Τα παιδιά έχουν ανάγκη από σταθερά και σαφή όρια βάσει των οποίων μπορούν να νιώσουν ασφαλή, να προσανατολιστούν και να προχωρήσουν. Χρειάζονται όρια για να γνωρίζουν μέχρι που μπορεί να φτάσει η συμπεριφορά τους. Όποιος εκπαιδευτικός δε θέτει όρια μετατρέπεται από μόνος του σ' έναν άνθρωπο ανίκανο να δράσει, σε υποχείριο των παιδιών, ενώ συγχρόνως χάνει την προσοχή τους και τον σεβασμό τους. Η οριοθέτηση της συμπεριφοράς είναι αυτό που βοηθά το παιδί να κατανοήσει τους κανόνες και τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών του.

Όταν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα «δύσκολο» παιδί, του οποίου τη συμπεριφορά δεν μπορούν να καταλάβουν, διερωτώνται μήπως αυτό συμβαίνει επειδή το παιδί είναι προβληματικό. Στα πλαίσια της ανάπτυξης του παιδιού εκδηλώνονται «δύσκολες» συμπεριφορές ως τρόπος έκφρασης των επιθυμιών και των αναγκών του που συνήθως έχουν μικρή διάρκεια ζωής (απειθαρχία, εκρήξεις οργής, επιδίωξη της προσοχής των άλλων, δυσκολία στη συγκέντρωση, υπερκινητικότητα, επιθετικότητα κ.α.). Η «δύσκολη» συμπεριφορά ενός παιδιού μπορεί να είναι ενοχλητική αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε συμπεριφορά που ενοχλεί είναι απαραίτητα «προβληματική». Η μετατροπή των μη αποδεκτών συμπεριφορών σε κοινωνικοποιημένες συμπεριφορές επιτυγχάνεται μέσα από τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού στην οποία συμβάλλουν η οικογένεια, το σχολείο και το γενικότερο πολιτισμικό πλαίσιο που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση με το παιδί. Οι περισσότερες από τις παραπάνω συμπεριφορές θα εξασθενήσουν με το σωστό χειρισμό και καθώς το παιδί αναπτύσσεται και αποκτά κοινωνικές δεξιότητες.

Θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οι συμπεριφορές των παιδιών δεν μπορούν να κατανοηθούν έξω από το περιβάλλον τους καθώς αποτελούν δυναμικές αλληλεπιδράσεις πολλών παραγόντων που έχουν διαμορφώσει τις συνθήκες για την εμφάνισή τους. Οι συμπεριφορές δεν αποτελούν ενδογενή χαρακτηριστικά του παιδιού αλλά δυναμικές εκδηλώσεις ενός ατόμου που δρα και κινείται σε ένα σύνθετο περιβάλλον. Εκφράζουν τη δυσλειτουργικότητα των σχέσεων στα πλαίσια του οικογενειακού, σχολικού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, τα παιδιά που έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά δέχονται πιο σπάνια την ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών για την εκδήλωση θετικών συμπεριφορών, έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να υποστούν τιμωρίες για αρνητικές πράξεις, διατρέχουν τον κίνδυνο να βιώσουν την άμεση ή έμμεση απόρριψη των εκπαιδευτικών τους και να απορριφθούν από τους συμμαθητές τους. Η απόρριψη όμως από τους εκπαιδευτικούς και τους συμμαθητές ενισχύει τις επιθετικές αντιδράσεις από την πλευρά του παιδιού που εκδηλώνει δυσκολίες.

Πρακτικές των εκπαιδευτικών που ενισχύουν την αρνητική συμπεριφορά

Η πεποίθηση των ενηλίκων ότι υπάρχει ένας βασικά καλός ή κακός χαρακτήρας, που είναι αμετάβλητος στα παιδιά. Η τάση που υπάρχει να θεωρείται ότι οι αιτίες των προβλημάτων συμπεριφοράς είναι εγγενείς και οφείλονται σε παράγοντες «μέσα στο παιδί» καθώς και σε παράγοντες μέσα στην οικογένεια έμμεσα σημαίνει ότι το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί αποποιούνται κάθε ευθύνη. Επιπλέον, «φυσιολογική» συμπεριφορά θεωρείται η μη ενοχλητική συμπεριφορά, με αποτέλεσμα να μην εντοπίζονται οι συναισθηματικές δυσκολίες των «αποσυρμένων» παιδιών.

Θεώνη Μαυρόγιαννη, Ψυχολόγος, ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Αχαΐας

Οι ακατάλληλες προσδοκίες που οφείλονται σε στερεότυπες αντιλήψεις εξαιτίας αρνητικών συμπεριφορών του παιδιού ή εξαιτίας πληροφοριών από τους συναδέλφους.

Η αποτυχία από την πλευρά μας να προσαρμοστούμε στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε μαθητή και η ανελαστική αντιμετώπιση των παιδιών και των προβλημάτων τους.

Η αδυναμία από την πλευρά μας να αποσαφηνίσουμε και να επιβάλλουμε ξεκάθαρους κανόνες και όρια καθώς και να προσδιορίσουμε ποια είναι η επιθυμητή συμπεριφορά.

Η ασυνεπής και αντιφατική διαχείριση των προβλημάτων συμπεριφοράς – έλλειψη οργανωμένης και σταθερής αντιμετώπισης, ασυνεπής χρήση τιμωριών ή χρήση ακατάλληλων τιμωριών, μη σταθερές και προβλέψιμες συνέπειες των τιμωριών. Οι συνεχείς παρατηρήσεις του τύπου «μην το κάνεις αυτό», η επιβολή τιμωρίας με το παραμικρό λάθος, η σύγκριση με άλλα παιδιά, ή η μεγάλη ανοχή.

Προβληματιστείτε εάν διαθέτετε αρκετή ενέργεια να περνάτε τη μισή σας μέρα σε μια τάξη, εάν στοχεύετε στο να βοηθάτε κάθε παιδί να πετύχει το μέγιστο δυνατό, εάν μπορείτε να εντοπίσετε τις προκαταλήψεις σας και τις πεποιθήσεις σας για το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται τα παιδιά; Εάν υπερεκτιμάτε την εμπειρία σας; Εάν δίνετε μεγαλύτερη έμφαση στη διδακτική διαδικασία παρά στον παιδαγωγικό σας ρόλο;

Ακόμα, ποιες είναι οι απόψεις σας για τον έλεγχο και την εξουσία, ποιοι από τους κανόνες που επιβάλλετε είναι για το καλό των παιδιών και ποιοι για τη δική σας διευκόλυνση, πως αντιμετωπίζετε το δικό σας θυμό και πως το θυμό των παιδιών, προσέχετε περισσότερο τη θετική ή την αρνητική συμπεριφορά των παιδιών, βάζετε ταμπέλες στα παιδιά και πως αυτές τα στιγματίζουν, θεωρείτε ότι οι ταπεινώσεις, οι κατηγορίες και οι προσβολές θα βοηθήσουν τους μαθητές να βελτιωθούν, αναγνωρίζετε τα συναισθήματα σας για το κάθε παιδί, πως βοηθάτε τους απομονωμένους ή περιθωριοποιημένους μαθητές, μήπως ενισχύετε με τη στάση σας την περιθωριοποίησή τους;

Μπορείτε να εντοπίσετε τα λάθη σας, θυμάστε τις δικές σας δύσκολες στιγμές όταν εσείς ήσασταν μαθητής/μαθήτρια, διαθέτετε την αυτογνωσία να εντοπίσετε τις δικές σας ψυχολογικές ανάγκες και να ζητήσετε βοήθεια, εάν χρειάζεστε;

Προστατευτικοί παράγοντες στο χώρο του σχολείου

Η δημιουργία δεκτικού, ενισχυτικού και «ισορροπημένου» κλίματος μέσα στη τάξη που σημαίνει απουσία σοβαρών συγκρούσεων. Η δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης. Η αναγνώριση της αξίας του κάθε παιδιού και των δυνατοτήτων του.

Η αλλαγή της στάσης των εκπαιδευτικών βοηθά και στην αποδοχή του παιδιού και από τους συνομηλίκους με συνέπεια τον απεγκλωβισμό από την αρνητική ταυτότητα. Η αποδοχή από τους συνομηλίκους των παιδιών που είναι σε κίνδυνο αποτελεί προστατευτικό παράγοντα.

Η ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων και η παροχή ευκαιριών στα παιδιά να αναπτύξουν τις ικανότητες τους μειώνουν τις αντικοινωνικές συμπεριφορές τους.

Ο αποφασιστικός έλεγχος της συμπεριφοράς των παιδιών – επιβολή ορίων και η βοήθεια στο παιδί να αποκτήσει σταδιακά αυτοέλεγχο της συμπεριφοράς του. Η θεσμοθέτηση και η διδασκαλία σαφών κανόνων με σταθερή αναφορά στους κανόνες αυτούς και η δομημένη διδασκαλία.

Η θετική αναγνώριση παρά η σωφρονιστική διάθεση (επιβράβευση για τις θετικές προσπάθειες, υπευθυνοποίηση του παιδιού μέσα από πρωτοβουλίες, ενίσχυση της θετικής εικόνας του παιδιού

απέναντι στους συμμαθητές του). Ο διαχωρισμός της πράξης από το άτομο που τη διαπράττει. Ο έπαινος όταν επιδεικνύεται θετική συμπεριφορά που θα πρέπει να είναι συχνότερος από τη τιμωρία.

Η αποφυγή αντιπαράθεσης και αγώνων υπερίσχυσης ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές. Η χρησιμοποίηση επικοινωνίας που διέπεται από σεβασμό και όχι από ταπείνωση.

Θέσπιση κανόνων στην τάξη

Οι μαθητές νιώθουν ασφάλεια μέσα σε μια οργανωμένη τάξη: διάταξη θρανίων, κατανομή θέσεων, γνώση κανόνων, ανεκτό επίπεδο φασαρίας, ώρα για τακτοποίηση κ.α.

Οι μαθητές χρειάζεται να γνωρίζουν ποιες είναι οι αναμενόμενες συμπεριφορές από αυτούς μέσα στην τάξη και στο σχολείο γενικότερα. Οι κανόνες δείχνουν τον τρόπο που οι μαθητές πρέπει να συμπεριφέρονται. Είναι καλό να εμπλακούν οι μαθητές στη δημιουργία των κανόνων έτσι ώστε να νιώθουν συνυπεύθυνοι για την τήρησή τους. Επιπλέον, πρέπει να γίνει συζήτηση από τους εκπαιδευτικούς για την αναγκαιότητα των κανόνων.

Να προσδιοριστεί η ενδεδειγμένη συμπεριφορά και να διατυπωθεί με θετικό τρόπο διότι οι μαθητές ανταποκρίνονται περισσότερο σε μια θετικά διατυπωμένη συμπεριφορά. Παροτρύνετε αντί να αποτρέπετε. Ασχοληθείτε μόνο με σημαντικές συμπεριφορές. Σημαντικές είναι οι συμπεριφορές των μαθητών που είναι συχνές (π.χ. συνεχής τάση των μαθητών να σηκώνονται από τη θέση τους) ή ενοχλητικές (π.χ. τσακωμοί με τους συμμαθητές) ή σημαντικές για το μάθημα (π.χ. να βγαίνουν έξω την ώρα του μαθήματος). Κάθε κανόνα συμπεριφοράς να τον αντιστοιχίσουμε με παραδείγματα, ώστε να κατανοήσουν τα παιδιά τι ακριβώς τους ζητάμε. Να δημιουργηθούν λίγοι κανόνες.

Η διατύπωση των κανόνων πρέπει να είναι απλή και σύντομη ώστε να την καταλαβαίνουν όλοι και να μπορούν να την απομνημονεύσουν όλοι. Οι κανόνες θα πρέπει να αναφέρονται σε συμπεριφορές οι οποίες θα είναι ορατές και αντικειμενικά προσδιορισμένες. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει η εικονογράφηση του κανόνα, η οποία μπορεί να παρουσιάζει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του κανόνα ή να είναι μια μεταφορική συμβολική απεικόνιση του κανόνα.

Βεβαιωθείτε ότι οι κανόνες είναι συγκεκριμένοι, σαφείς και κατανοητοί, περιορισμένοι σε αριθμό. Οι κανόνες και οι συνέπειες θα είναι αναρτημένοι στο τοίχο.

Δώστε θετικά παραδείγματα με συγκεκριμένες συμπεριφορές τήρησης του κάθε κανόνα. Εξασφαλίστε την κατανόηση των κανόνων, με παιχνίδια ρόλων που παίζουν οι μαθητές, συζήτηση, επιτραπέζια παιχνίδια. Ενημερώστε τα παιδιά για τις συνέπειες τήρησης και μη τήρησης των κανόνων. Πρώτα εξηγήστε ότι επιβραβεύουμε την αποδεκτή συμπεριφορά και τιμωρούμε τη μη αποδεκτή ώστε να γίνει αποδεκτό το σύστημα αμοιβών-συνεπειών. Έπειτα φροντίστε να συζητήσετε και να ενημερώστε για τις συνέπειες της τήρησης ή της παραβίασης κάθε κανόνα.

Ανακοινώστε τους κανόνες στη τάξη σε αφίσα, αν είναι δυνατόν με εικονογράφηση Υπενθυμίστε τους κανόνες από καιρό σε καιρό όχι όμως με αφορμή τη παραβίασή τους. Ιδιαίτερα πριν από δραστηριότητες οι οποίες εγκυμονούν παραβίαση κάποιων κανόνων είναι απαραίτητο προληπτικά να λεχθούν οι κανόνες αυτοί. Στείλε αντίγραφο κανόνων στους γονείς και ζητήστε να υπογράψουν ότι διάβασαν τους κανόνες μαζί με το παιδί τους.

Εάν αντιμετωπίζετε δυσκολίες στην εφαρμογή τους επανεξετάστε: είναι οι κανόνες σας απλοί, είναι δίκαιοι, τους καταλαβαίνουν τα παιδιά, γνωρίζουν τα παιδιά τι θα συμβεί εάν τους παραβιάσουν, Εφαρμόζονται με δικαιοσύνη και συνέπεια;

Να προσδιοριστούν τα βραβεία για όσους ακολουθούν τους κανόνες και οι συνέπειες για όσους τους παραβιάζουν. Τα βραβεία αρχικά μπορεί να είναι είτε αστέρια, είτε μετάλλια, είτε διπλώματα (που θα αναγράφουν π.χ. δίνουμε στο μαθητή ... το βραβείο της σωστής συμπεριφοράς, ή καταπληκτική συμπεριφορά – μπράβο ή ένα ζώο μου είπε ότι ακολουθείς τους κανόνες).

Επίσης μπορεί να είναι ατομικά, ομαδικά ή και όλης της τάξης (π.χ. ένα συλλογικό παιχνίδι που θα συμμετέχει και ο δάσκαλος). Τα βραβεία πρέπει να δίνονται ύστερα από προκαθορισμένο αριθμό επιτυχιών αρχικά στο τέλος της ημέρας και στη συνέχεια στο τέλος της εβδομάδας.

Οι συνέπειες ακολουθούν μετά από συγκεκριμένη διαδικασία η οποία συμφωνείται από την αρχή. Για παράδειγμα, πρώτα βοηθιέται ο μαθητής να συμπεριφερθεί σύμφωνα με τους κανόνες. Σε δεύτερη φάση, αν ο μαθητής παραβεί κάποιο κανόνα του υποδεικνύονται οι κανόνες και οι συνέπειες. Σε τρίτη φάση, εφαρμόζονται οι συνέπειες ως αποτέλεσμα της παραβίασης των κανόνων. Κάθε μήνα πρέπει να επανεξετάζονται, μαζί με την τάξη, οι κανόνες και να γίνονται οι απαραίτητες επαναλήψεις.

Εφαρμογή κανόνων στην τάξη

Η σταθερότητα και η ομοιομορφία στη τήρηση των κανόνων και των συνεπειών τήρησης ή μη τήρησης από τον εκπαιδευτικό βοηθάει στην τήρηση των κανόνων από τους μαθητές.

Οι συνέπειες που θα οριστούν θα πρέπει να είναι αμετάβλητες και να λειτουργούν όσο γίνεται ως αποτέλεσμα της παραβίασης του κανόνα.

Οι εκπαιδευτικοί είναι καλό να επαναλαμβάνουν τους κανόνες: καθημερινά τη πρώτη εβδομάδα, 3 φορές τη δεύτερη εβδομάδα, και έπειτα μια φορά το μήνα. Σε κάθε επανάληψη είναι καλό να βάζουν τους μαθητές να κάνουν αυτοέλεγχο στο κατά πόσο η συμπεριφορά τους ήταν σύμφωνη με τους κανόνες. Κάθε μήνα πρέπει να επανεξετάζονται, μαζί με την τάξη, οι κανόνες και να γίνονται οι απαραίτητες επαναλήψεις.

Η εποπτεία για την τήρηση των κανόνων και η απονομή βραβείων ή συνεπειών μπορεί να γίνεται από το δάσκαλο ή από επιτροπή μαθητών (π.χ. προεδρείο) ή και από όλη την τάξη ανάλογα με το τι κρίνει ο δάσκαλος ότι θα ωφελήσει περισσότερο το μαθητή.

Δραστηριότητες για τους κανόνες

1. Η αίθουσα χωρίζεται σε 2 χώρους. Στον έναν δεν υπάρχουν κανόνες ενώ στον άλλο υπάρχουν κανόνες. Τα παιδιά πηγαίνουν σε όποιο χώρο από τους δύο θέλουν και συμπεριφέρονται ανάλογα. Στη συνέχεια συζητάμε με τα παιδιά (τα οποία καλό είναι να έχουν περάσει και από τους δύο χώρους) πως ένιωσαν στο κάθε χώρο.

2. Τα παιδιά παίζουν κάποιο ομαδικό παιχνίδι (π.χ. ποδόσφαιρο, μπάσκετ) με σαφείς οδηγίες ότι δεν υπάρχουν κανόνες. Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση πάνω στο παιχνίδι.

3. Για λίγη ώρα όλοι οι μαθητές μιλάνε ταυτόχρονα και στη συνέχεια συζητάμε πάνω στο ότι κανένας δεν άκουγε τον άλλο.

4. Πριν από τις προτάσεις των μαθητών για τους κανόνες γίνεται συζήτηση και φτιάχνουμε μια αφίσα με όπου θα καταγράψουμε τις ιδέες που έχουν οι μαθητές για τους κανόνες γενικά και για ποιο λόγο υπάρχουν οι κανόνες στο χώρο του σχολείου αλλά και αλλού.

5. Μπορώ να κάνω πάντα αυτό που θέλω; Φτιάχνουμε ένα βιβλιαράκι με σχεδιασμένες υποθετικές καταστάσεις που διαπραγματεύονται ενότητες όπως: Ευγένεια-αγένεια-μιλάω όμορφα, τήρηση

προτεραιότητας-διάλογος, συνεργασία-σεβασμός κ.α. Μέσα από σχεδιασμένες υποθετικές καταστάσεις τα παιδιά επιλέγουν ποια είναι η ταιριαστή συμπεριφορά και ποια η ακατάλληλη. Σκοπός μας είναι να μην καθοδηγούμε τα παιδιά στην επιλογή της ταιριαστής συμπεριφοράς. Στο τέλος του βιβλίου τα παιδιά να ζωγραφίσουν τους κανόνες της τάξης τους.

6. Καταγράφουμε τα ονόματα των μαθητών όπου θα σημειώνονται οι κανόνες που τηρούνται για διάστημα μιας εβδομάδας από κάθε μαθητή με «+» και αυτοί που παραβιάζονται με «-». Στην τελευταία στήλη γράφουμε τον αριθμό των κανόνων που τηρούνται. Με αυτό τον τρόπο ο μαθητής βλέπει σε ποιους κανόνες μπορεί να βελτιώσει τη συμπεριφορά του.

Όνομα μαθητή	Κανόνας 1	Κανόνας 2	Κανόνας 3	Κανόνας 4	Κανόνας 5	Σύνολο των κανόνων που τηρούνται

Συνέπειες

Φροντίστε οι συνέπειες να είναι άμεσες. Σκεφτείτε συνέπειες που δεν αποτελούν τιμωρία. Εφαρμόστε συνέπειες που να είναι σύντομες. Παραμείνετε θετικοί και φιλικοί. Βεβαιωθείτε ότι είστε σε θέση να αντέξετε εσείς οι ίδιοι τις συνέπειες που προκαθορίστε. Δώστε στα παιδιά την ευκαιρία να επιλέξουν εκ των προτέρων τις συνέπειες των πράξεών τους.

Προσφέρετε με συνέπεια τον έπαινο κάθε φορά που βλέπετε από τα παιδιά θετική συμπεριφορά την οποία επιθυμείτε να ενθαρρύνετε. Παρέχετε θετικό έπαινο χωρίς να μακρηγορείτε ή να ειρωνεύεστε τα παιδιά. Επαινεύστε τα παιδιά χαρίζοντας τους ένα χαμόγελο, κρατώντας οπτική επαφή μαζί τους και δείχνοντας ενθουσιασμό. Επαινεύστε τα παιδιά μπροστά σε άλλους ανθρώπους. Αυξήστε τους επαίνους για τα «δύσκολα» παιδιά.

Με τα «δύσκολα» παιδιά:

Μιλήστε μαζί τους επαναλαμβάνοντας τους κανόνες και την επιθυμητή συμπεριφορά.

Μη δίνετε περιττές οδηγίες.

Επιλέξτε αποτελεσματικές αμοιβές.

Ο στόχος είναι να γίνονται μικρά βήματα κάθε φορά.

Ανταμείβετε αμέσως την επιθυμητή συμπεριφορά.

Μη λαμβάνεται υπόψη σας αγενή σχόλια και διαμαρτυρίες των παιδιών. Αδιαφορήστε για τα ξεσπάσματα. Μην απειλείτε τα παιδιά.

Κάντε χρήση συμβολαίων συμπεριφοράς. Το συμβόλαιο συμπεριφοράς είναι συμφωνία ανάμεσα στην εκπαιδευτικό και το παιδί που προσδιορίζει με σαφήνεια ποιες συμπεριφορές επιβραβεύονται και ποιες ενισχύσεις προσφέρονται όταν το παιδί συμπεριφερθεί ανάλογα. Το συμβόλαιο έχει μικρή διάρκεια. Το συμβόλαιο σχεδιάζεται έτσι ώστε να η τήρηση της συμφωνίας από το παιδί να είναι εφικτή.

Όταν κάποιος μαθητής εκδηλώνει υπερκινητικότητα φροντίζουμε να κάθεται σε μπροστινό θρανίο κοντά στον πίνακα. Σε τακτά χρονικά διαστήματα αλλάζουμε το διπλανό του, βάζοντας κοντά του εκ περιτροπής, κάποιον από τους συμμαθητές του που διακρίνεται για τις καλές του επιδόσεις και έχει εκδηλωμένη την πρόθεση του να τον βοηθήσει. Του αναθέτουμε υπευθυνότητες: να αναλαμβάνει να συλλέγει προς διόρθωση και να μοιράζει τα τετράδια στους συμμαθητές του, να καθαρίζει τον πίνακα και να τακτοποιεί τα μικροαντικείμενα της έδρας.

Ο στόχος μας είναι σταδιακά να αυξηθεί ο χρόνος παραμονής του στη θέση του.

1^η εβδομάδα: Να κάθεται στο θρανίο του 5 λεπτά, Να κάθεται στο θρανίο του 10 λεπτά κλπ

2^η εβδομάδα: Να κάθεται στο θρανίο του 30 λεπτά, Να κάθεται στο θρανίο του 35 λεπτά κλπ

3^η εβδομάδα: Να κάθεται στο θρανίο του 50 λεπτά, Να κάθεται στο θρανίο του 60 λεπτά κλπ

Τα βήματα μπορεί να αλλάξουν αλλά ο στόχος παραμένει έτσι ώστε να προσεγγίσει ο μαθητής σταδιακά και ρεαλιστικά την επιθυμητή συμπεριφορά, που είναι η παραμονή στο θρανίο καθ' όλη τη διδακτική ώρα.

Για κάθε επιτυχημένη προσπάθεια του μαθητή να παραμείνει στη θέση του κατά το προσυνηνομημένο διάστημα κολλάει ο ίδιος ένα αστεράκι σε κάθε καρτέλα που έχει δημιουργηθεί γι' αυτό το σκοπό.

Καθημερινά για κάθε αστεράκι παρέχουμε ενίσχυση ως εξής: «Συγχαρητήρια» ή «Μπράβο»

Στο τέλος κάθε εβδομάδας (σταθερό χρονικό διάστημα) δίνεται ενίσχυση από το δάσκαλο ως εξής: Όσα αστεράκια κι αν έχει μαζέψει παίρνει μετάλλιο λέγοντας του «Συγχαρητήρια! Παίρνεις μετάλλιο για την προσπάθειά σου! Την επόμενη εβδομάδα θα παραμείνεις περισσότερη ώρα στο θρανίο σου. Είμαι σίγουρος ότι θα τα πας πολύ καλά.»

Τα προγράμματα της Χατζηγρήστου Χ. (2005) Πρόγραμμα προαγωγής της ψυχικής υγείας – Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο, Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές Προσχολικής και Πρώτης Σχολικής Ηλικίας, (Εκδόσεις Τυπωθήτω- Γ. Δαρδάνος) και της Τριλίβα, Σ. & Cimienti, G.(1998) Πρόγραμμα ελέγχου των συγκρούσεων, Τετράδιο Δραστηριοτήτων, (Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα) είναι ιδιαίτερα βοηθητικά για την αντιμετώπιση αντικοινωνικών συμπεριφορών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ashman, A. & Conway, R. (1993) *Using Cognitive Methods in the Classroom*. Routledge
- Dowling, E. & Osbourn, E. (2001) *Η οικογένεια και το σχολείο: μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα*. Εκδόσεις Gutenberg
- Gray, J. & Richer, J. (1992) *Classroom Responses to Disruptive Behaviour*. Routledge
- Herbert, M. (1989) *Ψυχολογικά Προβλήματα της Παιδικής Ηλικίας*. Ελληνικά Γράμματα
- Κάκουρος, Ε. (2001) *Το υπερκινητικό παιδί. Οι δυσκολίες στη μάθηση και στη συμπεριφορά*. Ελληνικά Γράμματα
- Καλαντζή-Αζίζι, Α., & Ζαφειροπούλου, Μ. (2004) *Προσαρμογή των παιδιών στο σχολείο: Πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσκολιών*. Ελληνικά Γράμματα
- Κουρκούτας, Η. (2007) *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά*. Ελληνικά Γράμματα
- Μαλικιώση-Λοίζου, Μ. (2001) *Η συμβουλευτική ψυχολογία στην εκπαίδευση: από τη θεωρία στην πράξη*. Ελληνικά Γράμματα
- Molnar, A. & Linqvist, B. (1993) *Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα
- Neuhaus, C. (1999) *Το υπερκινητικό παιδί και τα προβλήματά του: Γνωσιακή - συμπεριφοριστική προσέγγιση* (Μ. Ζαφειροπούλου Επιμ. Έκδ.). Ελληνικά Γράμματα.
- Stott, D. (1982) *Helping the Maladjusted Child*. The Open University Press

- Varma, V. (1993) *Management of Behaviour in Schools*. Longman
- Westmacott, E. & Cameron, R. (1992) *Behaviour Can Change*. Nelson
- Wolfwendale, S. & Bryans, T. (1989) *Managing Behaviour. A practical framework for schools*. Nare Publications

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αβέρωφ-Ιωάννου, Τ. (1983) *Μαθαίνοντας τα παιδιά να συνεργάζονται: ομαδικές ασχολίες και παιχνίδια για παιδιά του Δημοτικού*. Θυμάρι
- Cohen, D. & Stern, V. (2001) *Παρατηρώντας και καταγράφοντας τη συμπεριφορά των παιδιών*. Gutenberg.
- Ζαφειροπούλου-Κλεφτάρας. (2004) *Εφαρμοσμένη κλινική ψυχολογία του παιδιού*. Ελληνικά Γράμματα
- Gottman, J. (2000) *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη των Παιδιών*. Ελληνικά Γράμματα
- Καλογήρου, Κ, Μιχαλακέα Μ. (2002) *Παιδαγωγικές ιστορίες και παραμύθια για μικρά παιδιά*. Θυμάρι
- Lesly, E. (2007) *Πώς να αντιμετωπίσεις την επιθετική συμπεριφορά*. Εκδόσεις Πατάκη
- Λεονταρή, Α. (1996) *Αυτοαντίληψη*. Ελληνικά Γράμματα
- Παπαδοπούλου Σ. (2004) *Η συναισθηματική γλώσσα: βιβλία που μιλούν... σε μαθητές που σιωπούν....* Τυπωθήτω- Γ. Δαρδάνος.
- Plummer, D. (2009) *Παιχνίδια αυτοεκτίμησης για παιδιά*. Εκδόσεις Πατάκη
- Smith, A.C. (2005) *Δραστηριότητες για την ανάπτυξη του κοινωνικο-συναισθηματικού τομέα στο Νηπιαγωγείο*. Σαββάλας.
- Thompson, M., O'Neill Grace, C. & Cohen, L. (2010) *Καλύτεροι φίλοι, χειρότεροι εχθροί. Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για την κοινωνική ζωή των παιδιών*. Εκδόσεις Πατάκη
- Τριλίβα, Σ., Chimienti, G. (1998) *Πρόγραμμα ελέγχου των συγκρούσεων: εγώ και εσύ γινόμαστε εμείς*. Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλίβα, Σ., Chimienti, G. (1998) *Πρόγραμμα ελέγχου των συγκρούσεων: τετράδιο δραστηριοτήτων*. Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., Χατζηνικολάου, Σ. (2008) *Ούτε Καλύτερος, Ούτε Χειρότερος... Απλά Διαφορετικός!* Gutenberg
- Varma, V. (1997) *Τα Δύσκολα Παιδιά*. Ελληνικά Γράμματα
- Χατζηχρήστου Χρυσή (2005) *Πρόγραμμα προαγωγής της ψυχικής υγείας-κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Δεξιότητες επικοινωνίας- Αναγνώριση, έκφραση, χειρισμός συναισθημάτων - Διαστάσεις της αυτοαντίληψης, αυτοεκτίμησης - Διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων*. Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδάνος